

Passe-Partout Kunstmagazine 13.5

Marius Van Dokkum
'Kerstknuffel'

2023 - Jaargang 13 - Editie 5

Marius Van Dokkum
'Wegomlegging'

Marius van Dokkum kunstschilder illustrator en vormgever

“Henk Helmantel's werk sloeg bij mij in als een bom, hij heeft mij schilderen geleerd”

Veel van Van Dokkums schilderijen bevatten milde maatschappijkritiek. Maar van cynisme is Marius van Dokkum wars, hij wil het publiek wel een (lach)spiegel voorhouden.

Als kind wist Van Dokkum al dat hij kunstschilder zou worden. Voor de overige gezinsleden was het geen verrassing. Hij deed niet anders dan tekenen. Zijn ouders hebben er nooit moeilijk over gedaan dat hij naar de kunstacademie wilde. Ze hadden het idee dat je daar schilder technieken zou leren.

Met die verwachting ging Van Dokkum er ook naartoe maar hij moest zijn beeld snel bijstellen.

Realisme was toen taboe op de kunstacademie, je hoorde te experimenteren

Zelfportret Marius Van Dokkum

Marius Van Dokkum
'Kerstprent'

Marius Van Dokkum
'Kerstengeltjes'

Marius Van Dokkum
'Spetterende liefde'

Marius Van Dokkum
'We komen ietsjes later'

Omdat hij de voorkeur bleef geven aan realistisch werk, kreeg hij het advies om door te gaan voor illustrator en vormgever.

En daar heeft hij geen spijt van gehad. Hij leerde goed tekenen en zo zegt hij zelf: “het schilderen is me later bijgebracht door collega’s, zoals Henk Helmantel.

Zijn werk sloeg bij mij in als een bom. De visie dat het realisme uit de tijd was, werd door zijn schilderijen weersproken. Die waren zeer realistisch en tegelijk van een geweldige kunstzinnigheid.”

Een beetje noodgedwongen koos Van Dokkum na de academie voor een betaalde baan. Zijn studiebeurs hield op en er moest wel brood op de plank komen. Hij kreeg een parttimebaan aangeboden bij een papierfabriek in Ugchelen.

De vaste inkomsten maakten het mogelijk om de rest van de week voor zichzelf bezig te zijn. Van Dokkum werkt daar nog steeds, circa tien uur per week in de ochtenduren. “Dat geeft een beetje structuur in mijn leven”.

“Als je veel mensen schildert, moet je ook met mensen omgaan”

Door zijn werk houdt Van Dokkum bovendien contact met de maatschappij. “In zo’n fabriek zie je van alles rondlopen: van de directeur tot mensen op de werkvloer. Als je veel mensen schildert, moet je ook met mensen omgaan”.

Van Dokkum is geïnspireerd door onder andere Sierk Schröder, Henk Helmantel, Maarten 't Hart (de schilder, niet de schrijver) en door oude meesters als Rembrandt, Hans Holbein, Jan Steen en Jan Vermeer. Ook Diego Velazquez, hofschilder van de Spaanse koning Philips IV, boeit hem enorm.

Marius Van Dokkum
‘Stille Nacht’

Marius van Dokkum is een veelzijdig kunstenaar, bovendien iemand met een eigen museum hoe bijzonder is dat ?

Marius van Dokkum Museum
Adres: Academiestraat 7, 3841 ES Harderwijk
Tel. 0341-414468
Email: info@mariusvandokkummuseum.nl
<https://www.mariusvandokkummuseum.nl/>

De werken van Van Dokkum zijn als kerstkaarten online te koop in zijn webshop en bij Bol.com.

<https://mariusvandokkum.shop/>

Nu te zien in
Stadsmuseum
Veenendaal
t/m
27 jan 2024

**Expositie
Recht uit het
Hart
/ Marius Van Dokkum**

Cultuurfabriek, Kees Stipplein 76, 3901 TP Veenendaal

Stadsmuseum
Veenendaal

www.stadsmuseumveenendaal.nl

Ku(n)st leven

Langs de kustlijn

Katwijk's Museum
30 Oktober t/m
31 Maart 2024

KATWIJK
SINCE
1873
STENAARSDORP

Hoe een keeshondje een klein meisje de Hongerwinter door hielp

In de oorlogsjaren werd materiaal om kleding te maken steeds schaarser. Men zocht dan ook naar alternatieven. Een voorbeeld daarvan is deze trui.

De familie Van Ogtrop woonde in Eemnes. Ze had een donkergrijze Keeshond, Sten. Bij de overgang van winter- naar zomervacht bleven hele bossen haar in de borstel achter als de hond gekamd werd.

Op een dag kwam mevrouw Van Ogtrop op het idee de hondenharen opnieuw te gebruiken. Een kennis spon voor haar een groot aantal kluiten wol en daarvan kon zij voor haar kleine dochter Liesbeth een warme trui breien.

Tegenwoordig is het truitje te bewonderen in het Nationaal Bevrijdingsmuseum in Groesbeek.

<https://www.museum.nl/nl/vrijheidsmuseum/pronkstuk/truitje>

'Het kriebelde wel erg, dat truitje, maar lekker warm was hij zeker'

Een van de meest gefotografeerde iconen van Noord-Engeland, de eeuwen oude plataan bij de “Muur van Hadrianus “, is omgezaagd door een 16 jarige jongen, gewoon zomaar omdat hij daar zin in had.

Muur moest barbaarse Schotten buiten de deur houden.

Northumberland is een noordelijk gelegen graafschap in Engeland. Rond het begin van de jaartelling heeft de Romeinse bezetter, keizer Hadrianus, een muur op laten trekken van de west kust naar de oost kust. Precies op de plaats waar Engeland op zijn smalst is. De muur moest de barbaarse en opstandige Schotten buiten houden. Langs de muur waren legerbarakken gestationeerd, op de muur stonden wachttorens met soldaten op de uitkijk.

Verval.

Het is een ruig, dun bevolkt, winderig en desolaat landschap.

Toen het Romeinse rijk instortte na 4 eeuwen van bezetting is de muur in verval geraakt. Veel van de bouwstenen zijn door de eeuwen gebruikt voor de bouw van o.a. huizen, kerken etc.

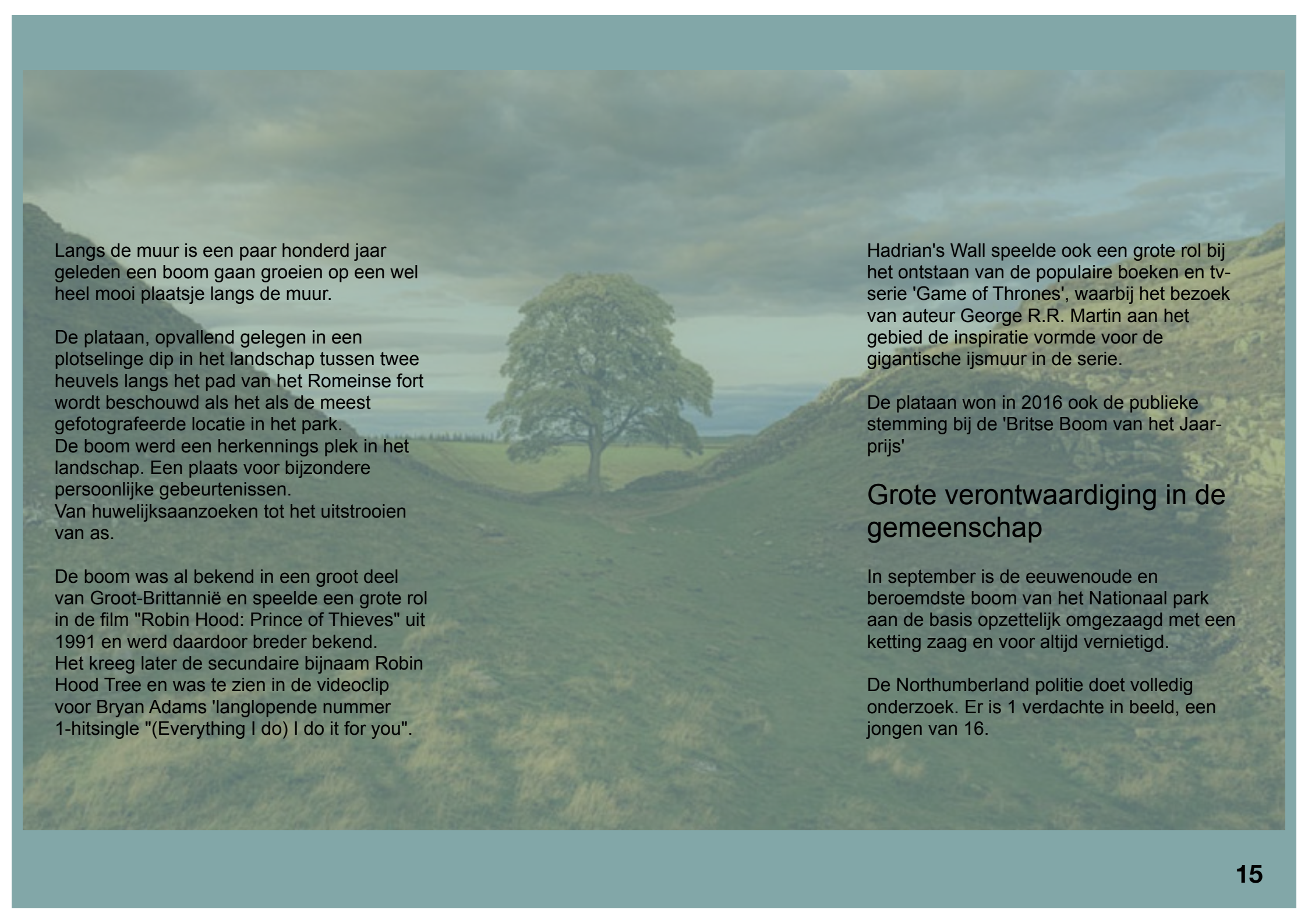
Een groot deel van de 'muur van Hadrianus' zoals hij genoemd wordt staat nog steeds over eind, terwijl er op andere plaatsen weinig meer van over is.

Bezienswaardigheid.

De muur is van grote archeologische waarde, en om die reden is het gebied een Nationaal Park geworden. Miljoenen mensen uit binnen en buitenland bezoeken jaarlijks de muur van Hadrianus, en de resten van de barakken aan de voet van de muur zoals o.a. Vindolanda.

Langs de muur is een paar honderd jaar geleden een boom gaan groeien op een wel heel mooi plaatsje langs de muur.

De plataan, opvallend gelegen in een plotselinge dip in het landschap tussen twee heuvels langs het pad van het Romeinse fort wordt beschouwd als het als de meest gefotografeerde locatie in het park.

De boom werd een herkennings plek in het landschap. Een plaats voor bijzondere persoonlijke gebeurtenissen. Van huwelijksaanzoeken tot het uitstrooien van as.

De boom was al bekend in een groot deel van Groot-Brittannië en speelde een grote rol in de film "Robin Hood: Prince of Thieves" uit 1991 en werd daardoor breder bekend.

Het kreeg later de secundaire bijnaam Robin Hood Tree en was te zien in de videoclip voor Bryan Adams 'langlopende nummer 1-hitsingle "(Everything I do) I do it for you".

Hadrian's Wall speelde ook een grote rol bij het ontstaan van de populaire boeken en tv-serie 'Game of Thrones', waarbij het bezoek van auteur George R.R. Martin aan het gebied de inspiratie vormde voor de gigantische ijsmuur in de serie.

De plataan won in 2016 ook de publieke stemming bij de 'Britse Boom van het Jaar-prijs'

Grote verontwaardiging in de gemeenschap

In september is de eeuwenoude en beroemdste boom van het Nationaal park aan de basis opzettelijk omgezaagd met een ketting zaag en voor altijd vernietigd.

De Northumberland politie doet volledig onderzoek. Er is 1 verdachte in beeld, een jongen van 16.

Hilma af Klínt

Pionier van de abstracte kunst

In 1906 creëerde de Zweedse schilder Hilma af Klint haar eerste abstracte schilderij in haar studio in Stockholm – vijf jaar vóór Kandinsky, de man die al tientallen jaren werd gevierd als pionier van de abstracte kunst.

Dat schilderij was het begin van een oeuvre dat meer dan 1.300 abstracte schilderijen bevatte.

Die adembenemende werken lagen enkele decennia lang verborgen voor het nageslacht.

Hoe is het mogelijk dat een vrouw in het begin van de 20e eeuw een abstracte schilder stroming ontwikkelde, en dat niemand het opmerkte?

De Zweedse kunstenaar Hilma af Klint was tijdens haar leven niet onbekend. Als 19e-eeuwse vrouw had ze het geluk haar uitzonderlijke talent vrij te kunnen uitoefenen, in tegenstelling tot haar tijdgenoten in andere landen.

Dit was te danken aan het feit dat Zweden vrouwen toestemming gaf om kunst te studeren, lang voordat Italië, Frankrijk of Duitsland dat deden.

In 1882 begon deze dochter van een aristocratische familie haar kunststudie aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Stockholm.

Na haar studie reisde ze vaak en schilderde landschappen en portretten.

Visualiseren van het onzichtbare

Als protestant stond af Klint open voor spirituele benaderingen en voor Wijsheid & Religie, de eerste religieuze associatie in Europa die vrouwen niet discrimineerde.

Geen ruimte meer in de kunstkanon voor Hilma af Klint.
Het verhaal van de abstracte kunst was al verteld en de 'heldenrollen' waren al vergeven aan
Kadinsky, Mondriaan en Malevitsj.

Dit was een centrale factor in de creatieve kracht van de vrijgevochten Zweedse. Haar onderzoek naar onzichtbare krachten speelde een sleutelrol in haar schilderij.

Ongebruikelijk kleurgebruik voor die tijd

De visionaire kracht van haar motieven is monumentaal en – op bijna drie meter hoogte – ook de schilderijen zelf. Ze zijn een bewijs van het absolute vertrouwen van Af Klint in zowel zichzelf als haar artistieke boodschap.

De wereld was nog niet klaar voor Hilma

Ze exposeerde haar innovatieve abstracte werk aan het publiek, maar ze schrok van de negatieve feedback en besloot zich terug te trekken.

Ze weigerde om haar abstracte werk tentoon te stellen, zolang ze leefde. Ze was ervan overtuigd dat de wereld nog niet klaar was voor haar werk. En dus verordende zij op 70-jarige leeftijd in haar testament dat haar werk pas twintig jaar na haar dood tentoongesteld mocht worden.

In 1944 overleed Hilma aan de gevolgen van een auto ongeluk.

Ongeveer 1300 schilderijen en tekeningen, 124 schriften met aantekeningen en 26.000 hand geschreven documenten gingen na haar overlijden achter slot en grendel.

En dus, zoals bij de meeste vrouwelijke tijdgenoten, raakte Hilma af Klint in de vergetelheid.

Toen het Museum of Modern Art in New York in december 2012 de tentoonstelling *Inventing Abstraction* opende, was Klint opnieuw nergens te bekennen, terwijl Kandinsky meerdere keren te zien was

Hoewel experts inmiddels bekend waren met de naam Hilma af Klint, voelden ze niet de behoefte om haar op te nemen in de kanunnik van de kunstgeschiedenis.

Niemand zag de noodzaak om het verhaal opnieuw te vertellen. Bovendien was het werk van af Klint niet beschikbaar op de kunstmarkt; haar schilderijen werden bewaakt door een stichting en waren niet te koop.

Ze hadden geen markt, geen lobby, noch behoorden ze tot een museum. Het was gewoon niet mogelijk om af Klint in het marktsysteem te integreren, en dus vormde ze een hele uitdaging voor de kunst geschiedschrijving.

Eindelijk erkenning voor Hilma

Het was pas via haar neef en erfgenaam Erik af Klint dat de eerste kunsthistorici en theologen in de jaren tachtig toegang kregen tot haar schilderijen. In de daaropvolgende decennia veroverden haar werken de internationale kunstwereld: er volgden tentoonstellingen in Zweden, Venetië en New York, en een documentaire film die haar leven reconstrueerde.

Zo'n 100 jaar na haar dood krijgt de Zweedse kunstenares dus de erkenning die haar tijdens haar leven onthouden werd.

Af Klint & Mondriaan

KUNSTMUSEUM
DEN HAAG

Hilma af Klint &
Piet Mondriaan

Levensvormen

Van 07 Oktober t/m 24 Februari 2024

Kunstmuseum Den Haag
Stadhouderslaan 41
's Gravenhage

Geopend van Dinsdag - Zondag
Van 10:00 - 17:00 uur

Meer info:

<https://www.kunstmuseum.nl>

Ticketteam 0252 707588

servicedesk@ticketteam.nl

Muurschildering 'Niemand mag alleen blijven'

In de Italiaanse stad Caivano siert een gigantische muurschildering van twee meisjes in rode jurken de ene kant van een flatgebouw. 'Niemand mag alleen blijven' staat in grote letters op het kunstwerk.

Het vrolijke schilderij, waarop de twee kinderen elkaars hand vasthouden, werd in mei onthuld in een poging om de grimmige, met afval bezaaide straten van deze verlaten satellietstad aan de rand van Napels op te vrolijken.

Horror

Tegenwoordig dient het alleen nog als een herinnering aan horror.

In juli werden twee meisjes van 10 en 12 jaar oud verkracht in de wijk Parco Verde door meer dan een dozijn tienerjongens. De jongste aanvaller is naar verluidt slechts 11 jaar oud.

De vermeende plaats van het misdrijf, die naar verluidt door de aanvallers met hun telefoons werd gefilmd, was een niet meer gebruikt zwembad in een verlaten sportcomplex.

De politie zegt dat de meisjes meer dan eens en op verschillende locaties zijn verkracht. Ze hebben een onderzoek geopend en de telefoons van de verdachten in beslag genomen, maar tot nu toe zijn er geen arrestaties verricht.

Bij wie hangt dit schilderij aan de muur ?

Waarschijnlijk hangt niet aan de muur, maar het staat ergens in een opslag.

Het staat daar sinds 2021 tot dat de criminele onrechtmatige eigenaar het tijd vind om dit schilderij van Frans Hals uit 1627, met een geschatte waarde van 15 miljoen euro, in te zetten als strafvermindering bij een veroordeling in het geval dat hij of zijn kompanen een keer tegen de lamp lopen.

Al 2 keer eerder werd het schilderij gestolen uit het 'Hofje van mevrouw van Aerden' in Leerdam, hometown van Passe Partout Kunstmagazine.

Beide keren werd het schilderij weer teruggevonden.

<https://hofjevanaerden.nl/>

A NETFLIX ORIGINAL DOCUMENTARY

MY OCTOPUS TEACHER

NETFLIX

Film tip van Passe Partout

MY OCTOPUS TEACHER

Over de liefde tussen mens, dier en de natuur

Craig Foster pakt, als hij kampt met een burn-out, zijn oude hobby op.

Hij duikt zonder wetsuit en met slechts een snorkel, flippers en een muts, die hem moet beschermen tegen het 9 graden koude water, naar het prachtige onderwaterbos vlak voor de Zuid-Afrikaanse kust.

Deze Zuid-Afrikaanse filmmaker en freediver zwerft weer in het kelpwoud, een onderwaterbos met metershoge, deinende bomen en tal van kleurrijke vissen, glinsterende schelpdieren en hongerige haaien, op zoek naar de dieren van zijn jeugd.

Langzaam wordt hij in de ontmoeting met de schoonheid en de stilte van de natuur rustiger en ontdekt zichzelf weer.

Maar dat is slechts het begin van deze prachtige documentaire. Hij ontdekt een magische en sprookjesachtige plek binnen dat bijzondere bos.

Het is de plek waar hij verliefd zal worden op een octopus.

Het is een bijzonder en wonderlijk verhaal hoe we ons met de natuur kunnen verbinden.

Fossiel van prehistorische Octopus blijkt 95 miljoen jaar oud te zijn

Inkt nog steeds geschikt om tekening mee te maken

De Nederlandse natuurkunstenaar Esther van Hulsen kreeg onlangs een opdracht die anders is dan haar typische tekeningen van vogels en zoogdieren: een kans om een prehistorische octopus 95 miljoen jaar na zijn dood te tekenen.

Paleontoloog Jørn Hurum voorzag Hulsen van inkt die was gewonnen uit een fossiel dat in 2009 in Libanon werd gevonden en in 2014 als geschenk werd ontvangen van het PalVenn Museum.

Hulsen was verrast toen zij ontdekte dat de kleur van de inkt zo levendig was gebleven en al die tijd bewaard was gebleven in de inktzak van de Octopus. “Wetende dat dit dier deze inkt heeft gebruikt om te overleven is absoluut verbazingwekkend”, zegt Van Hulsen over de prehistorische inkt.

Het idee om zo'n tekening te maken kwam voort uit het verhaal van Mary Anning, een Engelse paleontoloog en fossielenverzamelaar die in de 19e eeuw een soortgelijke tekening maakte uit de inktzak van een fossiel.

Hulsens replicatie van de octopus hangt nu naast zijn materiële oorsprong

Masayo Fukuda

Kirie, de Japanse kunst van het snijden van papier

'De Octopus' is mijn meesterwerk !

Kunstenaar Masayo Fukuda uit Tokio is een meester in Kirie, de Japanse kunst van het papier snijden.

Haar prachtige, delicate creaties en ingewikkelde ontwerpen van het zeeleven, met de hand gesneden uit één vel papier, zijn tentoongesteld geweest in Tokio, Osaka en Parijs. Haar werk is heel populair op social media en is regelmatig te zien op de Japanse televisie.

Het begon allemaal met een verjaardagskaart

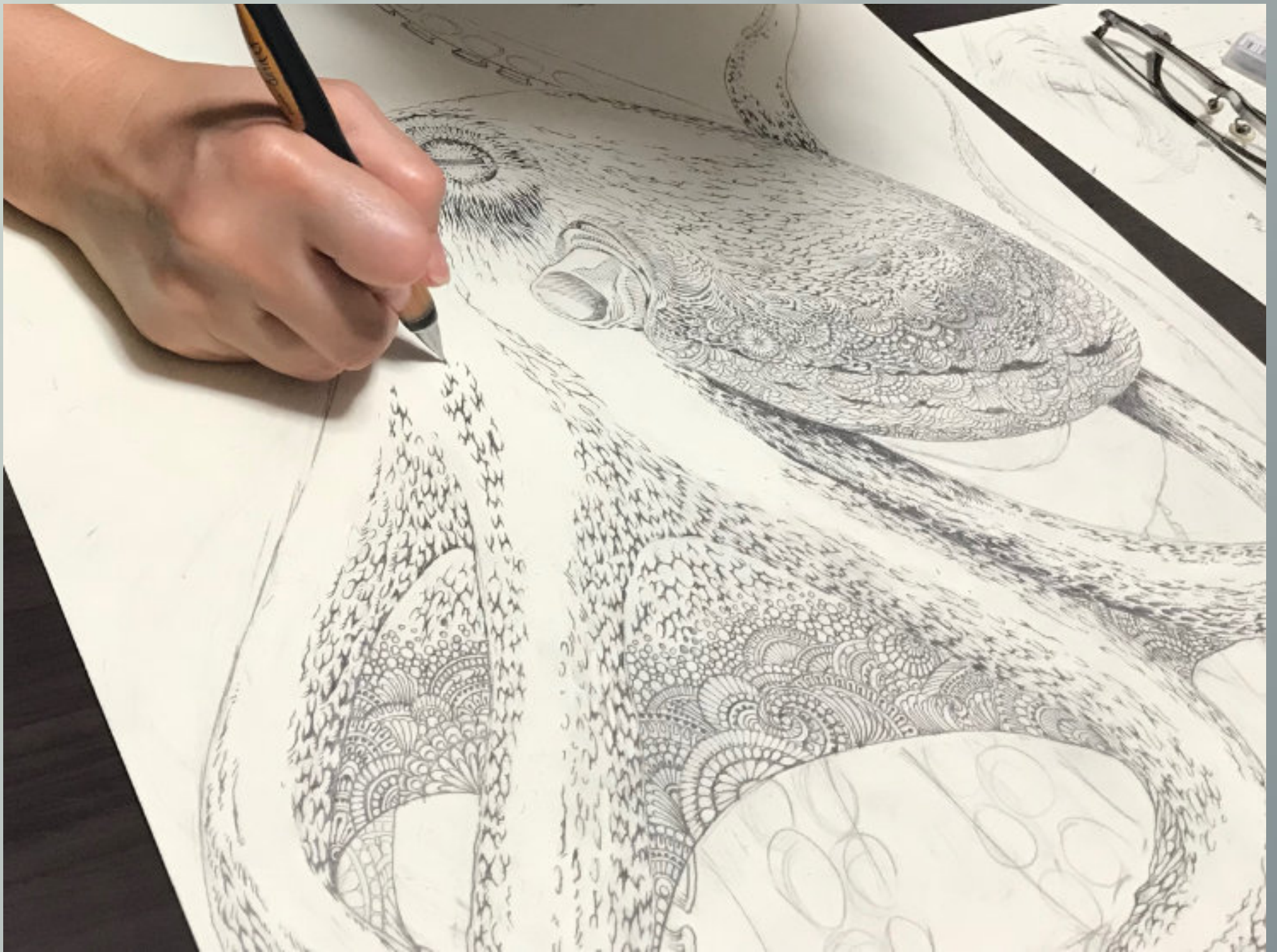
“Al sinds ik klein was, bewoog ik graag mijn vingers, en hield ik van tekenen en manga (Japanse stripboeken). Ik imiteerde manga karakters en tekende zelf originele karakters. Ik hou nog steeds heel erg van het werk van de beroemde Japanse kunstenaar Katsuhiko Otomo.

Toen ik op de middelbare school zat, kwam ik voor het eerst in aanraking met papier snijden. De kaart die ik weg gaf aan een jarige vriend vond ik wel heel erg saai. Ik voelde dringend de behoefte om er iets meer van te maken. Dus sneed ik hem in een hartvorm.

Later toen ik meer wenskaarten ging versturen aan familieleden en vrienden, ontdekte ik dat het heel leuk is om ze eenvoudig uit te knippen en ze te versieren met motieven zoals bloem boeketten en meisjesprofielen.”

Diepzee-vissen en Kwallen zijn favoriet

“Ik hou al vanaf jonge leeftijd van griezelige en mysterieuze wezens en ook van de onder water wereld. Diepzeevissen en kwallen zijn favoriet, en ik maakte er motieven van voor mijn werk. Met vallen en opstaan ontdekte ik hoe ik een mysterieuze sfeer met gevoel voor diepte kon weergeven, en ontwikkelde ik een delicate expressie met een driedimensionale techniek.

Het strand was mijn speeltuin

Eigenlijk heb ik nog nooit gedoken of gesnorkeld. Ik ben geboren langs het Kujukuri-strand in de prefectuur Chiba, een beroemde surf plek. Dus toen ik een jong kind was, was het strand mijn speeltuin. Ik herinner me dat ik urenlang op het strand zat en schelpen zocht.

Mijn hart maakte een sprongetje toen ik voor het eerst een zee anemoon zag

Ik kan de opwinding niet vergeten die ik voelde toen ik voor het eerst zeeanemonen op de rotsen bij Katsuura zag. Vanuit het perspectief van een duiker zijn het misschien gewone wezens, maar tot dan toe had ik ze alleen in illustraties gezien en ik was verbaasd over het feit dat zeeanemonen echt bestonden.

Trieste ervaring

Toen ik naar Okinawa ging, een beroemd resort gebied in Japan, zag ik veel verbleekte slecht uitziende koralen. Het was een heel trieste ervaring. Ook voel ik me ongemakkelijk bij het nieuws over de vervuiling van de zee dat ik op televisie en internet heb gezien, en bij het nieuws over golven die veel afval vervoeren.”

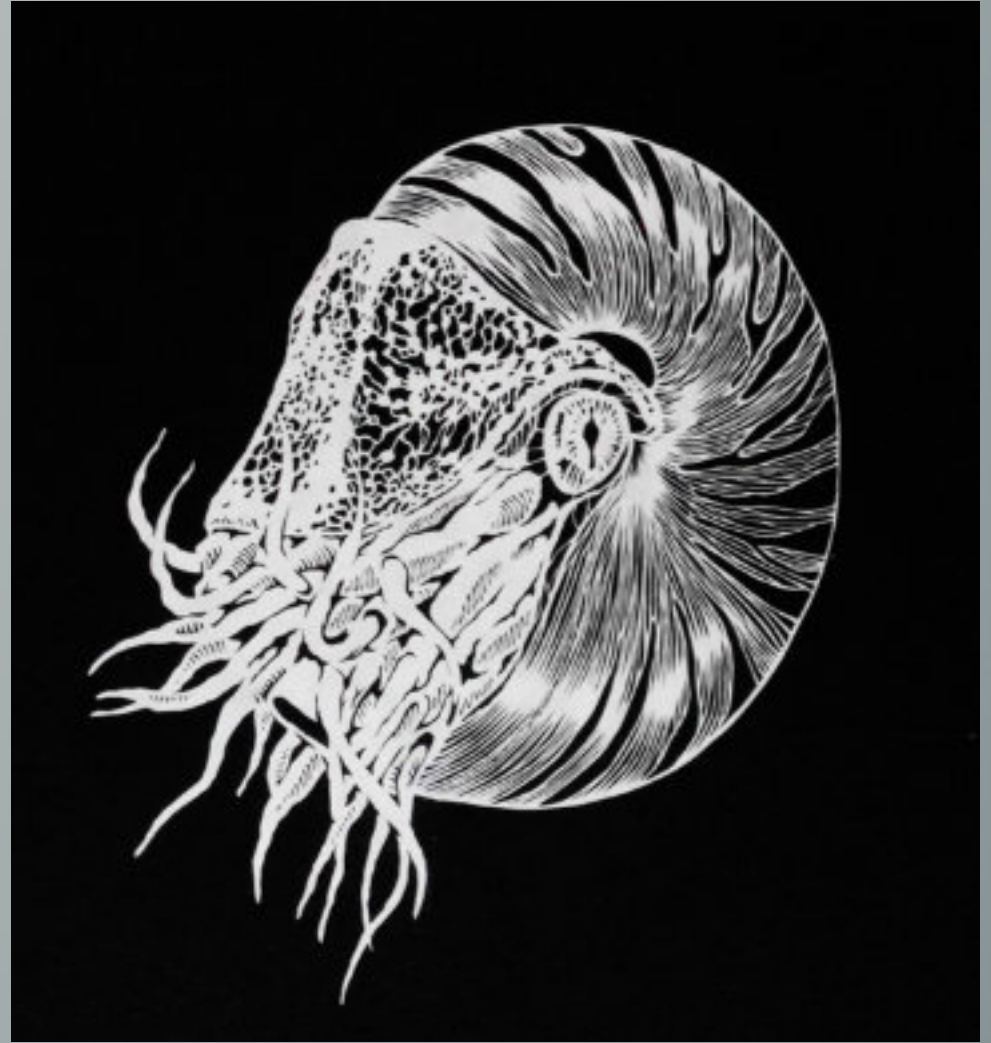

Bultrug walvis

Kwal

Hoeveel leven kunt u in uw werk stoppen binnen de beperkingen van één enkel vel papier? Ik zoek er al mijn hele leven naar.

Nautilus

1枚の紙という制限の中で、どこまで作品に命を込められるのか。生涯をかけて探求しています。

Mijn rol

Ik bedacht me dat ik hierin misschien een rol zou kunnen vervullen. Mijn rol kan zijn, om via mijn kunstwerken het aantal mensen dat geïnteresseerd is in het zeeleven en de schoonheid van de zee te vergroten. In de toekomst wil ik graag kunstwerken maken met deze oceaanproblemen als thema.

Ik ben heel blij als kinderen die mijn kunstwerken zien, zeggen:

"Ik wil ook papier snijkunst maken!"

Sommigen van hen hebben zelf een papierknipsel gemaakt en dat aan mij laten zien.

Ongeveer 30 jaar ben ik bezig met het maken van papier snijkunst. Een bezoeker sprak mij aan en zei "Ik kan je papier snijkunst niet uitleggen. Alleen jij kunt het doen omdat je het leuk vindt. Je zult zeker een belangrijke rol spelen in deze wereld."

Ik was erg blij om dit te horen, en tegelijkertijd besloot ik om mezelf voor te bereiden op een serieuzere toekomst in de papier snijkunst. Ik wil mijn dagen wijden aan het maken van papier snijkunst. Ik ben heel blij als mijn kunstwerken mensen inspireren en dat ze er een goed gevoel bij hebben.

De film 'My Octopus Teacher' heb ik nog niet gezien. Maar dat gaat binnenkort gebeuren. Ik heb wel gehoord dat de film geweldig is.

Notre Dame kathedraal Parijs

Kerk manipuleerde middeleeuwse kerkgangers

Hoog bovenop oude Europese kerken en kathedralen vind je ze, de angstaanjagend uitziende Gargoyles (waterspuwers). Deze vreemde beelden, uitgehouwen uit stenen lijken op duivelse monsters, en maken mensen al sinds de middeleeuwen bang.

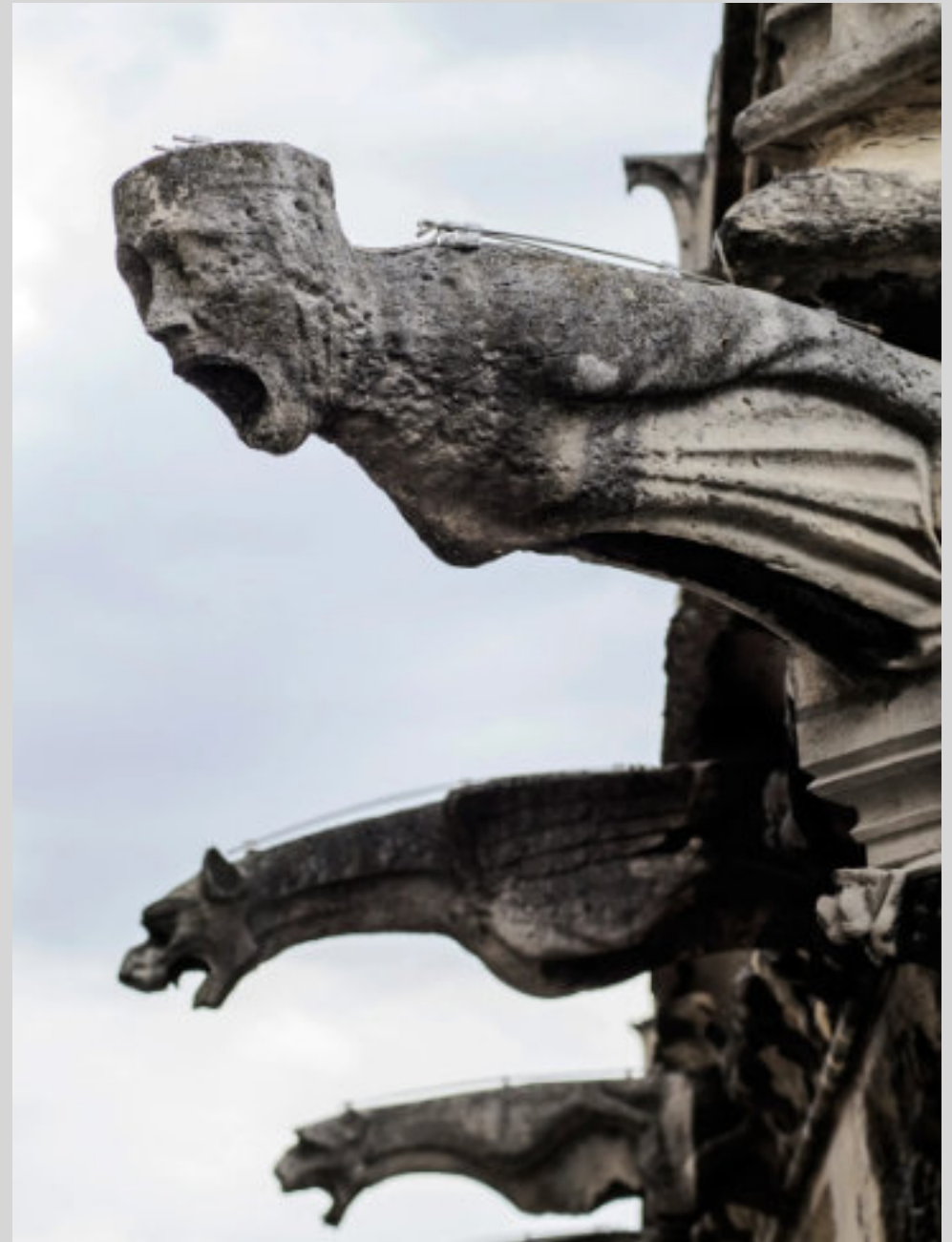
Raadsel

Voor onze moderne geest zijn waterspuwers een raadsel. Waarom zouden mensen honderden jaren geleden denken dat het een goed idee was om enge, groteske demonen op de daken van hun kerken te monteren?

Het blijkt dat de waterspuwers een aantal belangrijke functies hebben, maar door de jaren heen hebben ze ook een reputatie opgebouwd als symbool van middeleeuwse angst.

Demonen met lange nek moesten regenwater afvoeren en tegelijkertijd angst aanjagen

Rond de 13e eeuw moesten Europese architecten een probleem oplossen. Hoe leiden ze regenwater van de daken van kerkgebouwen zonder dat het water langs de zijkant van de steen of baksteen loopt? Te veel water dat langs de zijkant van het gebouw stroomt, kan de stenen structuur verzwakken en beschadigen. Wat nodig was, was een manier om het water in een tuit weg van de buitenkant van de kerk te laten stromen.

Monsters hielden je de hele dag in de gaten vanaf de dakrand van de kerk

Vaklieden kerfden in opdracht van de kerk grote, imposant ogende stenen demonen uit, waarbij hun nek en hoofd over de randen van de gebouwen leunden. Het regenwater verzamelde zich en stroomde uit de mond van de wezens naar de straat beneden.

Waterspuwers werden doelbewust ontworpen om op duivels en demonen te lijken, zodat de veelal analfabete parochianen, die naar middeleeuwse kerkdiensten kwamen, luid en duidelijk de boodschap kregen dat er veel kwaad in de wereld buiten de kerk was.

De priesters wilden de angst voor de hel bij de kerkgangers aanwakkeren. De gelovigen moesten vooral de erediensten bij blijven wonen en de kerkelijke leerstellingen blijven volgen.

Wat is een betere manier om dat te doen dan gruwelijke stenen waterspuwers aan de buitenkant van kerken te plaatsen.

Die monsters hielden je de hele dag in de gaten vanaf de dakrand van de kerk.

Straat kunstenaar 'Big Ben' actief in Lyon.

Straat kunstenaars zijn gerelateerd aan graffiti kunstenaars.

Zij zijn vaak de eersten die op de actualiteit inspelen. Gezien de publieke ruimte die ze als canvas gebruiken, ook de meest impact volle om het grote publiek een onverbloemde kijk te bieden op de maatschappelijke realiteit.

Het werk zelf, en de plaatsnaam waar het werd gemaakt (Plein van de Vrede), laat niet veel ruimte voor dubbele bodems...

Claudia de Koster keramist

“Creativiteit zit in mijn hart vooral het werken met klei passioneert mij ”

Iets moois wat mij raakt, een gebeurtenis, een herinnering een verhaal, geïnspireerd door mijn omgeving.

Dan komen de ideeën een schets op papier, de klei die door mijn handen gaat. Ik bouw iets op, maak iets vanuit mijn hart, krijg er verbinding mee en dan laat ik het los.

Mijn naam is Claudia de Koster-Dekker, ik woon in Oosterwijk nabij Leerdam.

Creativiteit zit in mijn hart vooral het werken met klei passioneert mij. In mei 2019 heb ik de 3-jarige Nederlandse Keramiek Opleiding (NKO) in Gouda met succes afgerond. Om mij verder te verdiepen in glazuren heb ik een extra leerjaar NKO in Gouda gevolgd, gericht op het ontwikkelen van mijn eigen glazuren, ook deze heb ik met succes afgerond.

Mythen en legendes hebben een grote invloed op mijn werk.

Verschillende thema's komen vaak terug in mijn werk, zoals vliegen (met of zonder vleugels), mythen en legenden.

Ik laat mij hierin inspireren door mijn omgeving.

Verschillende technieken pas ik toe om te komen tot mijn creaties, waaronder handgevormd werk, vrije vormen, organische vormen, gebruiksgoed, gedraaid werk op de draaischijf, of combinaties hiervan.

Mijn werk krijgt een afwerking met oxiden, slib of met een eigen ontwikkeld glazuur of met een glazuur wat voedsel veilig is.

Het werk wordt gestookt in een elektrische oven op aardegoed temperaturen of steengoed temperatuur. Verder stook ik ook Raku, dit is een specifiek keramisch bakproces waarbij zowel vuur als rook gebruikt wordt.

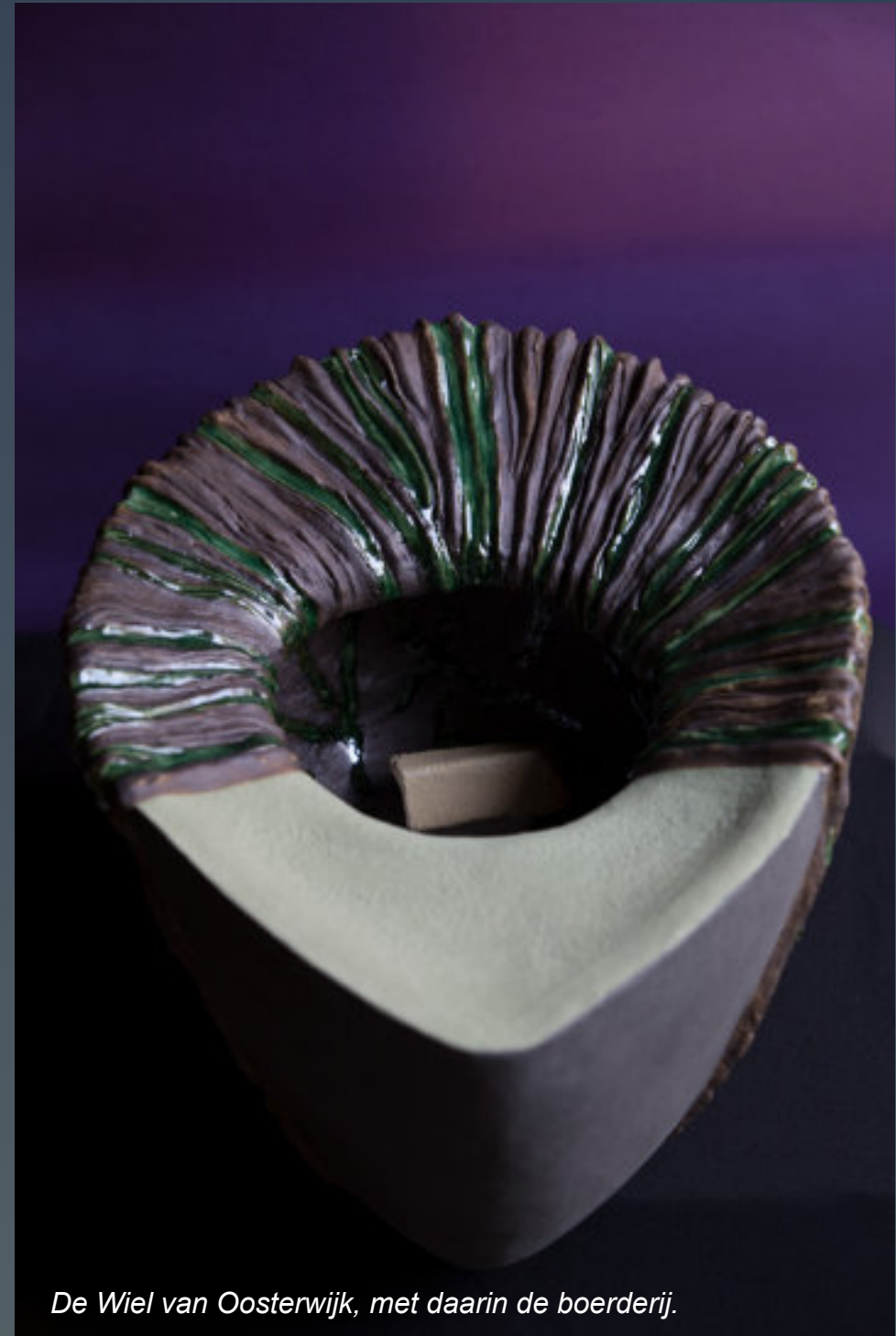
De Wiel

De legende van de Wiel van Oosterwijk.

Door het rond kolkende water bij een dijkdoorbraak ontstond er een water poel wat een wiel genoemd wordt.

De legende vertelt dat er in de Wiel van Oosterwijk een boerderij onderwater staat.

Een keer per jaar wordt het water in de Wiel bruin, doordat de boerin de boerderij aan het schoonmaken is.

De Wiel van Oosterwijk, met daarin de boerderij.

Cursus of workshop

Mijn atelier is gelegen onder aan de dijk, in een pittoreske landelijke omgeving dichtbij Leerdam.

In dit atelier verzorg ik diverse cursussen- en workshops.

Je kunt hier creatief bezig zijn en met een mooi zelfgemaakt product naar huis gaan.

Kijk voor meer informatie op mijn website.

Nachtvliinder

Fluwelen wezens van de nacht dansend in het maanlicht.

Van eitje op een blad, verstilling in de cocon.

Van gedaanteverandering naar volmaking.

Kathedraal van de Heilige Sint-Nikolaas in Rotterdam
Ontdek de verborgen schatten

In het Museumpark in Rotterdam staat een bijzonder kerkje. Deze kruisvormige Grieks-orthodoxe kathedraal is aan de buitenkant eenvoudig, maar zodra je binnenstapt, waan je je in een prentenboek.

De hele kerk is namelijk beschilderd met voorstellingen in schitterende kleuren. De afbeeldingen nemen je mee in het leven van Sint-Nikolaas en andere heiligen.

De grootste verrassing is de prachtig versierde koepel. Vergeet dus niet omhoog te kijken!

De hoogtenpunten van de kathedraal zijn voor u geselecteerd. Achter elk van deze hoogtenpunten schuilt een bijzonder verhaal.

Vraag bij je bezoek naar de kijkkaart die je meeneemt langs alle highlights.

Hoe kom je bij de kathedraal?

Met het OV.
Vanaf Rotterdam Centraal is het ongeveer 20 minuten lopen.

Vanaf het station vertrekt ook de metro D richting De Akkers. Uitstappen bij Leuvehaven.
Vanaf hier is het nog circa 10 minuten lopen.

Plan je reis via www.9292.nl.
Westzeedijk 333, 3015 AA Rotterdam.

www.orthodoxrotterdam.com

Mark Lancelot Symons

De priester die kunst schilder werd.

Mark Lancelot Symons was een Engelse symbolist die leefde van 1887 tot 1935.

Symons werd geïnspireerd door de pre-Raphaelite en Symboliek kunstenaars, zijn werk overbrugt de periode van het Victoriaanse tijdperk tot het Edwardiaanse tijdperk in de moderne tijd.

Symons werd geboren in een artistieke familie in Hampstead, Engeland. Zijn vader, William Christian Symons, was ook een bekende kunstenaar.

Zijn ouders waren bevriend met veel kunstenaars, waaronder John Singer Sargent en James McNeill Whistler.

Symons ging oorspronkelijk naar school voor kunst, maar vertrok en vroeg om priester te mogen worden.

Hij was geboren in een katholiek gezin en beoefende zijn hele leven religie.

Soms predikte hij in Londen voor een kruisbeeld in Hyde Park Corner.

'The Lauda Sion' (Gregoriaanse hymne)

'Baby Anne's breakfast

Molly in the garden

A fairy tale.

*'The lord I meet in every
Londen Park en street'*

Symons bleef schilderen, maar alleen als hobby.
In het begin was kunst niet per se zijn passie.

In 1924 ontmoette Symons zijn vrouw
Constance Gerber en trouwde hij.
Na het zien van een onvoltooid schilderij van hem,
overtuigde Constance Symons om terug te keren
naar de schilderkunst, wat hij gelukkig deed.

Symons werk is een vorm van religieuze symboliek.
Hij schilderde religieuze ideeën en taferelen in het
landschap van zijn eigen stad Reading, Engeland.

Het plaatsen van bijbelse taferelen in hedendaagse
omgevingen was in zijn tijd eigenlijk zeer
controversieel.

Zijn werk werd vaak bekritiseerd door zowel het
publiek als de Koninklijke Academie, waar hij soms
zijn werk liet zien.

Symons bracht de laatste tien jaar van zijn leven
door met het produceren van een groot aantal
schilderijen.

Dit is de periode waarin hij de meeste van zijn
werken schilderde die we vandaag kennen.

Hij stierf op slechts 48-jarige leeftijd aan een
hersentumor.

Helaas is er niet veel geschreven over
Mark Symons.

Zijn kunst is het ontdekken waard.

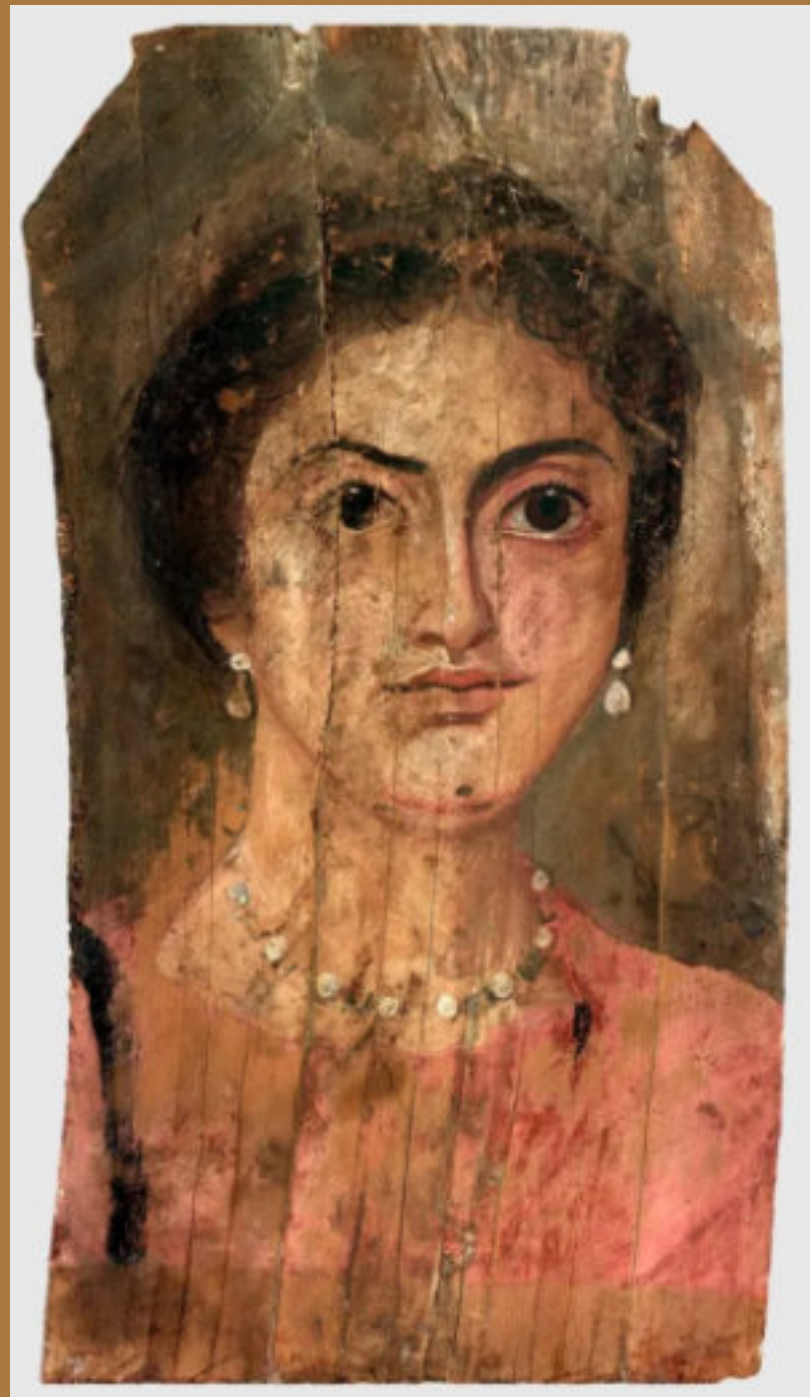
'Day after Christmas'

Oog in Oog met mummies in het
Allard Pierson Museum

Portret van twee vrouwen 175–200 na Chr. Hout met encaustische beschildering.

Eind 19e eeuw werden in Egypte honderden mummie portretten gevonden. Door bedenkelijke kunsthandeltjes kwamen de portretten in musea over de hele wereld terecht. Maar dit najaar zijn 38 mummie portretten weer samen te zien in het Allard Pierson Museum.

Al duizenden jaren voor Christus lieten farao's, priesters en andere Egyptische aristocraten hun lichaam mummificeren. Ze conserveerden hun lichaam zo voor een leven in het hiernamaals. Dankzij teksten en versieringen op hun tombes komen archeologen vaak veel te weten over hun leven. Maar hoe deze mensen eruit hebben gezien blijft een raadsel. Maar dit veranderde toen de Romeinen naar Egypte kwamen. Zij plaatsten een houten portret van de overledene in de mummie.

Realistisch

In het Allard Pierson Museum zijn dit najaar 38 Egyptisch-Romeinse mummie portretten te zien. Indrukwekkend is het enorme realisme van de werken. Waar beelden van farao's vaak geïdealiseerd zijn, zien we nu mensen van vlees en bloed. Hoewel de geportretteerden 2000 jaar geleden leefden, voelt het alsof je ze op straat zou kunnen tegenkomen. De mummie portretten zijn tijdloos.

Veel portretten tonen kinderen of jonge mensen.

Uit onderzoek blijkt dat de leeftijd van de mummies past bij het uiterlijk op de portretten. Waarschijnlijk werden de schilderijen dus gemaakt nadat de persoon was overleden. De jonge leeftijd van veel mummies reflecteert de hoge kindersterfte en slechte levensverwachting uit deze tijd.

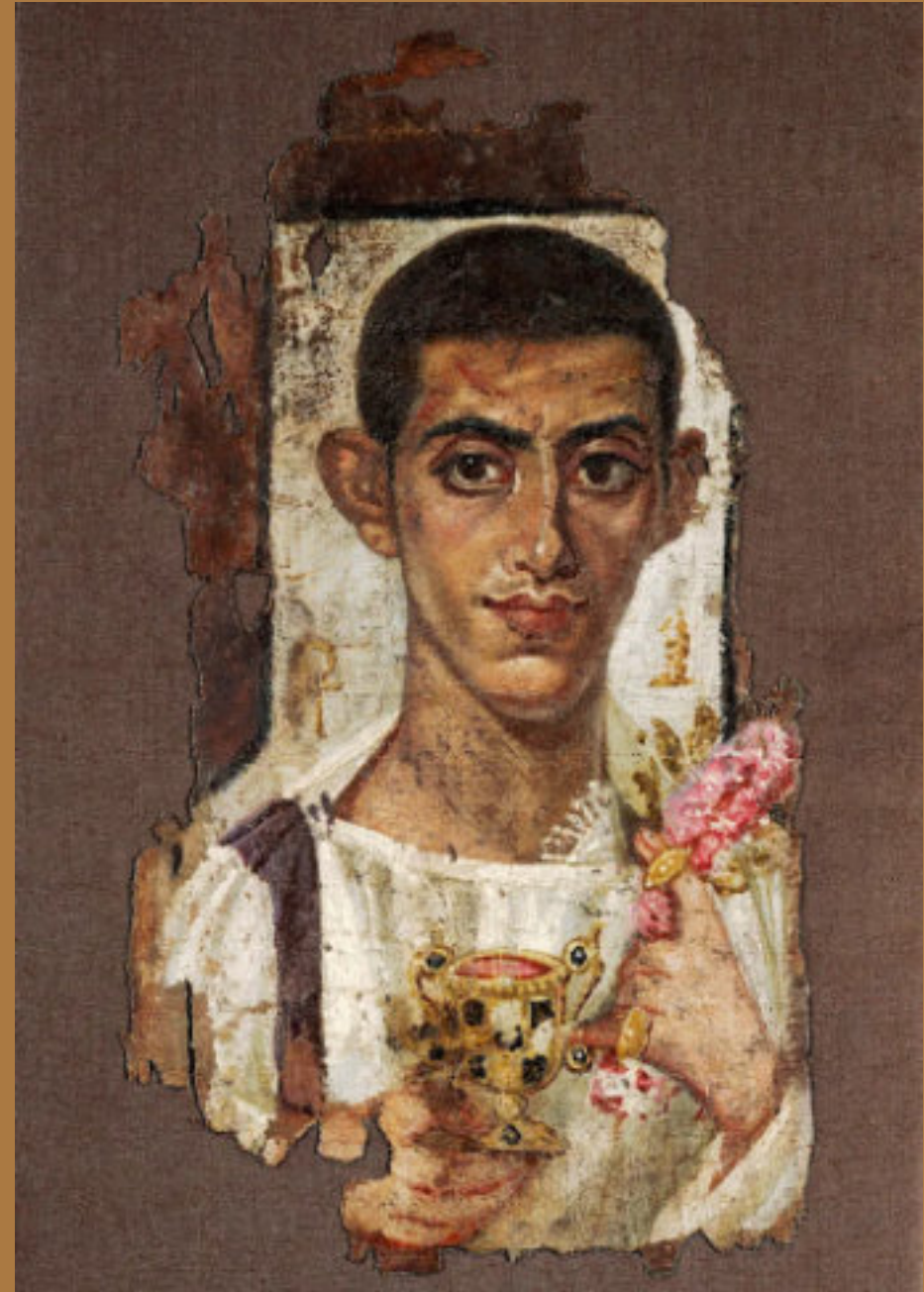
De expositie duurt tot 25 februari 2024

Allard Pierson Museum

Oude Turfmarkt 127 - 129 Amsterdam

Dinsdag t/m zondag van 10.00 - tot 17.00 uur.

<https://allardpierson.nl/>

Portret van 'Ammonios', 225–250 na Chr.
Linnen met encaustische beschildering. Musée du Louvre, Parijs.

Yvonne Nederveen
vindt schilderen
therapeutisch

“Het geeft rust in
mijn hoofd

Het liefst schilder ik
dieren en handen,
dit ook in
combinatie om het
contact tussen
mens en dier vast
te leggen”

Irina is een Spaanse hond die herplaatst is naar Frankrijk. Ze was erg angstig.

De rust die je nu in haar oogjes ziet is door geduld en liefde voor elkaar gekregen door haar nieuwe baasjes.

Pancho ook een adoptie hond, was vreselijk bang
maar kijk nu eens wat een heerlijk gelukkig dier

Dit is Lex het maatje van mijn honden.
Geschilderd in opdracht

Het contact tussen mens en dier is erg belangrijk. Dit is mijn Ruby met mijn hand

Opgegroeid op een boerderij in Herwijnen tussen veel dieren, daar is mijn schilderen en tekenen al begonnen.

Na mijn diploma's ben ik gaan werken waardoor ik nog weinig tijd had voor deze hobby.
Ik ben zo'n 12 jaar geleden weer begonnen.

Eigenlijk als een soort therapie, om rust te creëren in mijn hoofd.
Ik raad het een ieder aan!

Veel geëxperimenteerd met materialen, zoals acrylverf, olieverf, pastel en aquarelverf.

Door workshops en lessen te volgen, ben ik steeds meer verfijnd gaan schilderen.

Mijn voorkeur gaat uit naar acrylverf en ook zo nu en dan olieverf.

Het liefst schilder ik dieren en handen, dit ook in combinatie om het contact tussen mens en dier vast te leggen.

Ik hoop hier dan ook volgend jaar een serie van te maken.

Ook schilder ik veel in opdracht.

yvonne1965@live.com

Fantastische
atmosferen worden
weergegeven met
donkere
impasto streken in
digitale schilderijen

Impasto strepen in diepe blauw- en grijstinten vormen de vluchtige omgevingen die de surrealistische werken van Artem Chebokha decoreren.

De in Sint-Petersburg gevestigde kunstenaar, die de naam **RHADS** gebruikt, bootst de textuur van olieverf in zijn digitale stukken na.

Gelegen in zware wolken en blikseminslagen, creëren elementen van ongebruikelijke schaal, zoals minuscule vliegtuigjes of een te grote octopus, buitenaardse sferen gevuld met onvoorspelbaar weer en open uitgestrekte gebieden.

'Nescio' van The Nits (1983)
een juweeltje van eigen bodem

Robert Jan Stips

Rob Kloet

Henk Hofstede

THE NITS/NESCIO

None of the four Will ever forget that eerie journey.

Deze zeldzaam mooie popsong met een wat eigenaardige tekst knaagde al langer aan ons.

Waar zou die tekst in godsnaam over gaan? Wie gaat er nu uren zwemmen .....? Hooguit een lange afstand zwemmer, maar daar leek het verhaal niet over te gaan.

'De Uitvreter'

Het nummer is geïnspireerd door het verhaal 'De uitvreter' van J.H.F. Grönloh, de oorspronkelijke naam van schrijver Nescio. Dit verhaal gaat over Japi, die op kosten van anderen leeft en uiteindelijk zelfmoord pleegt door van een brug te springen.

Nescio was het pseudoniem van Jan Hendrik Frederik Grönloh. (1882-1961)

Nescio is Latijn voor 'ik weet (het) niet'.

Bij het uitkomen van zijn eerste boeken (1911) schreven recensenten over Nescio als:

"De schrijver die zelfs zijn eigen naam niet weet".

Japi wil de perfecte bohemien zijn

Het verhaal gaat over een wonderlijke man, Japi genaamd die van andermans geld leeft, pakken koopt die hij nooit betaalt, en zich oefent in 'versterven'.

Japi heeft slechts één ideaal, en wel dat van de volmaakte bohemien zijn. Hij wil niet eens een kunstenaar zijn.

"Ik ben Goddank helemaal niks," aldus Japi.

Via schilder Bavink komt hij in contact met Koekebakker, ook wel bekend als Erik de Man, de ik-persoon van het boek.

Japi staat al snel te boek als een profiteur,

"die je sigaren oprookte" en "paraplu's leende die hij nooit terugbracht".

Vandaar zijn bijnaam: 'de uitvreter' Japi,

Werken afzweren

Bavink (die een niet-succesvol schilder is) en Koekebakker, een journalist, verzetten zich tegen de maatschappij, waarin mensen worden uitgebuit en zij zweren langzaam maar zeker het werken af.

Van hun idealen komt echter niets: Koekebakker blijft werkzaam bij zijn kantoortje en verdient daar een aardig salaris, maar verliest wel al zijn idealen.

Bavink wordt een steeds tragischer figuur, die Japi op een voetstuk zet maar zelf "mal" wordt. Japi zelf weet zich ook geen raad. Hij trekt naar Friesland, België en Frankrijk, maar vindt nergens de betekenis en bevestiging die hij zoekt. Als zijn onbereikbare liefde Jeanne sterft en hij geen ideaal meer te verwezenlijken ziet, trekt hij naar Nijmegen.

Later heeft Japi een baan, maar hij kan niet aarden in de burgermaatschappij, een bij Nescio regelmatig terugkerend thema, en ten slotte stapt hij van de spoorbrug over de Waal bij Nijmegen.

In het nummer, waarin het eerste en laatste couplet in het Italiaans wordt gezongen, blijft Japi echter wel in leven nadat hij van de brug is gesprongen en maakt hij een lange zwemtocht. Hofstede heeft beweerd dat hij Japi een beter einde wilde geven dan dat Nescio hem had gegeven; hij laat hem overleven en naar Italië zwemmen.

Het nummer Nescio verscheen op hun album Omsk uit 1983. In februari van dat jaar werd het nummer uitgebracht als de eerste single van het album.

In het universum van de Nederpop nemen The Nits een unieke positie in.

De Amsterdamse groep werd in 1974 opgericht door Henk Hofstede en Alex Roelofs.

Met Roelofs' vervanger Robert Jan Stips (ex-Supersister) aan boord, brengen The Nits aan het begin van de jaren tachtig een aantal prima albums uit die ook internationaal aanslaan. Hoewel The Nits in het Engels zingen, laat de groep zich vaak inspireren door Nederlandse onderwerpen.

We hebben 2 mooie live versies gevonden, een uit 1989 met bassiste Joke Geraets, en een radioconcert uit 2020.

https://www.youtube.com/watch?v=frONKNsr_sE
<https://www.youtube.com/watch?v=3qbrVCz7xLY>

Ina Boudier-Bakker

'De Straat' 100 jaar
In stedelijk Museum Vianen

' Het was alleen maar leuk in Vianen als het kermis was '

Honderd jaar geleden verscheen het boek 'De Straat' van schrijfster Ina Boudier-Bakker (1875-1966).

Deze novelle geeft een prachtig tijdsbeeld van de stad Vianen rond 1920: het leven van de notabelen, de jaarlijkse kermis en de komst van Hongaarse ondervoede kinderen. Het werk van Ina Boudier-Bakker wordt wel 'psychologisch-realistisch' genoemd: het ging haar om het uitdiepen van karakters en hun innerlijk leven.

Zij woonde van 1917 tot 1922 aan de Voorstraat in Vianen samen met haar man Henri Boudier, die als postdirecteur geregeld van woon- en werkplaats moest wisselen. Het was voor de schrijfster geen prettige periode. Ze miste het leven van de grote stad en kon niet wennen aan het leven in het provinciestedje aan de Lek.

Het sociaal contact met de plaatselijke bekrompen notabelen waarvan ze deel uitmaakte vond ze verstikkend. Ze leefde op als eens per jaar de kermis de stille Voorstraat veranderde in een levendig en kleurrijk geheel. Het was een feest vooral voor jongeren en niet-notabelen.

In het Stedelijk Museum van Vianen is tot 18 februari 2024 een expositie over 'De Straat' en de schrijfster van het boek Ina Boudier-Bakker.

Stedelijk Museum Vianen
Voorstraat 97
4132 AP Vianen
0347-371648

info@stedelijkmuseumvianen.nl

Vertel mij...

Vertel mij..., waarom vechten wij?
Om geloof? Om land?
Waarom niet in vrede leven...
In vrede, naast elkaar
liefdevol en met respect...
Elkaar het licht in de ogen
gunnend.

Laten we dan in dit nieuwe jaar
een nieuwe deur openen
naar het licht
van vrede, liefde en respect,
voor iedereen op deze speldenknop
in het immense heelal.

Illustratie en tekst: Anna van der Sloot

Ad de Rouw

Ad de Rouw uit Kerkdriel maakt kunst van gevonden metalen voorwerpen. Schroeven, bouten, stukken ijzer enz. alles wat hij op zijn (fiets) pad tegenkomt.

Hij verzamelt dit in een doos die hij zo nu en dan om kiept op de werkbank om te zien of hij er iets interessants van kan maken.

Om weer eens iets te maken dat niet alleen uit metaal bestaat, ben ik op zoek gegaan naar wat fijner materiaal.

Van een ooit gevolgde glascursus staan en liggen op zolder niet alleen een slijpmachine en gereedschap, maar ook een doos met glasresten. Stukjes gekleurd glas die vaak te klein zijn om echt iets mee te maken, maar te groot en vooral te mooi om roemloos bij het afval te eindigen.

Er bleek nog voldoende bruikbaar materiaal bij te zijn.

Eerder heb ik al eens met succes de Tiffany techniek gecombineerd met staal, en dat werd ook nu het plan. Vooral de combinatie van de kleuren geel, blauw, rood en groen trekt me aan.

Na wat tekenwerk en met gebruikmaking van een ijzerdraadje was dit vlot dansend stelletje geboren.

Ad de Rouw

Mail: derou023@outlook.com

**Kunstenaar
of hobbyist?**

dekwast.nl

Uitnodiging

De kunstcommissie van
RIVAS ZORGGROEP LEERDAM
wil graag kennismaken met kunstenaars die hun
werk willen exposeren op de volgende locatie :

Glasstaete Lingesteyn en de Lingepolikliniek Leerdam,
beiden aan het Lingesteynplantsoen 20 in Leerdam-oost.

Er is ruimte voor tekeningen en schilderijen.
Exposeren is kosteloos en telkens voor 3 maanden.
Twee mooie locaties om jouw werk onder de aandacht van
het publiek te brengen.

Heb je belangstelling ?

Neem dan contact op met Maya Beijen of Jet Hellama van de
Kunstcommissie Rivas Zorggroep.

Mail naar m.beijen@rivas.nl
Bellen mag ook. 06-23309395

HERMAN BROOD MUSEUM^{NL}

— PRESENTEERT —

EXPO

BOERSMA
JOB
EXPO
MEETS
BROOD
BARBIE

EXPO
20 OKTOBER t/m 31 MAART

HERMAN MUSEUM
& EXPERIENCE

Blijmarkt 21 | 8011 ND Zwolle | HermanBroodMuseum.nl

NAAR DE ANTIEKEN!

GLAS UIT DE OUDHEID ALS
BRON VAN INSPIRATIE

2 september '23 — 17 maart '24

nationaalglasmuseum.nl

Onder Cns RIJSMUSEUM VAN OUDHEIDEN VRIENDENLOTERIJ

Nationaal
Glasmuseum
Leerdam

Editie 14.1 van Passe-Partout Kunstmagazine verschijnt half Februari 2024

FatCatArt.com:
Svetlana Petrova

Kopy aanleveren vóór eind
Januari 2024.

Redactie: sylviabosch@leerdamskunstenaarscollectief.nl

Wist U dat er ook een Engelse versie van Passe-Partout Kunstmagazine beschikbaar is.
Voor meer informatie of een gratis abonnement mail naar:

De laatste editie en alle eerdere edities van Passe-Partout Kunstmagazine kunt u teruglezen op de website van het
Leerdams kunstenaars collectief